

Korte studies in Mattheüs (60)

Johannes de Doper (7)

De Lofzang van Zacharias (5)

We zullen nog éénmaal naar de lofzang van Zacharias kijken.

In vers 70 zegt Zacharias dat de teweeggebrachte verlossing, de hoorn der zaligheid, namelijk de verlossing van de vijanden van Israël en van allen die het volk haten, overeenkomstig is met wat God gesproken heeft door de mond van Zijn heilige profeten van het begin van de wereld.¹

In vers 76 zegt Zacharias dat zijn zoon een profeet van de Allerhoogste genoemd zou worden.

Deze twee verzen worden in de chiastische structuur verbonden door het woord 'profeet'. Johannes behoort tot de profeten die in de Tenach genoemd worden. Al eerder schreef ik dat hij behoorde tot de profeten van het oude verbond met Israël.

Van de profeten die van 'de hoorn der zaligheid' hebben gesproken heb ik David al genoemd. Hij neemt deze term in Psalm 18 letterlijk in de mond. Je zou bijvoorbeeld ook aan Hannah (1 Sam. 2:1, 10) en Ethan, de dichter van Psalm 89 kunnen denken (Psa. 89:24) en aan de dichter van Psalm 148 (Psa. 148:14).

Johannes getuigde ook van de hoorn der zaligheid, maar hij was de directe voorloper van Hem Die komen zou. Hij kon Hem aanwijzen. Hij was de wegbereider.

De wegbereider is de benaming voor Johannes die de beide verzen in de lofzang weer koppelt aan de missie van Johannes. Het tweede deel van vers 76 luidt:

'want u zult voor het aangezicht des HEEREN heengaan om Zijn wegen² te bereiden.' (Luk. 1:76).

Dat is het eerste wat we van Johannes lezen in Mattheüs 3, nadat hij zijn prediking en doop is begonnen. Hij is de vervulling van hem van wie gesproken wordt door de profeet Jesaja.

'Want deze is het van wie gesproken is door Jesaja, de profeet, zeggende : De stem van de roepende in de woestijn: bereid de weg des HEEREN, maakt Zijn paden recht.' (Mat. 3:3).

Dit is dus niet een latere gedachte van Mattheüs die de prediking van Johannes koppelde aan de profeet Jesaja. Johannes is zich zijn gehele leven bewust geweest van zijn hoge roeping. Zijn vader wist er al van nog voordat Johannes geboren was. Hij kende de roeping van zijn zoon. Zacharias en Elizabet zullen hem daarin bij de opvoeding zorgvuldig op hebben gewezen. Zij onderwezen hem in de Schriften en wezen hem, op het moment dat hij oud genoeg was om dit te kunnen beseffen en dragen, dat hij degene was die de wegbereider van de Messias zou zijn.

¹ Het Griekse woord voor wereld is *aioon* en verwijst niet naar de schepping maar naar het begin van een tijdperk.

² Waarom Zacharias hier het meervoud gebruikt, terwijl in de navolgende teksten het enkelvoud staat, weet ik niet.

Daarin verschilde Johannes van al de andere profeten van Israël. De anderen getuigden in meerdere of mindere mate op een heldere manier van het heil dat komen zou. Johannes deed dat ook, maar bovendien was hijzelf het onderwerp van de profetie. Niet alleen van de profetie van zijn eigen vader in de lofzang, maar ook van de profetie van Jesaja.

Johannes wist van zichzelf dat hij het was, nog voordat hij begon te prediken. Want als de Joden sommigen van de priesters en de Levieten uit Jeruzalem naar de woestijn stuurden om Johannes te vragen wie hij was bevestigde hij dit volmondig.

'En hij beleed en loochende het niet en beleed: Ik ben de Christus niet. En zij vroegen hem: Wat dan? Ben u Elias? En hij zei: Ik ben die niet. Bent u de profeet? En hij antwoordde: Nee. Zij zeiden dan tot hem: Wie bent u? opdat wij antwoord geven mogen aan degenen, die ons gezonden hebben; wat zegt u van uzelf? Hij zei: ik ben de stem van de roepende in de woestijn. Maak de weg des Heeren recht, zoals Jesaja, de profeet, gesproken heeft.' (Joh. 1:20, 21).

We voelen al een beetje aan dat deze priesters en levieten eigenlijk naar de bekende weg vroegen. 'De Joden' die hen stuurden voelden nattigheid. Door het evangelie van Johannes heen zijn het 'de Joden' de geestelijke leiders van Israël die ronduit vijandig tegenover de Heere stonden. Zij stuurden priesters en Levieten. Zouden die niet allang het antwoord hebben kunnen geven, zonder eerst naar de woestijn af te reizen? Zacharias, de vader van Johannes was immers zelf een priester en een Leviet. Zou hij zijn lofzang niet keer op keer aan hen hebben voorgedragen. Zou hij hen niet keer op keer hebben verteld over de naderende verlossing en de hoorn der zaligheid? Dat kan toch niet anders? Zou hij dan niet in één moeite door hebben verteld van de roeping van zijn zoon? Zou hij hen niet op Jesaja 40 hebben gewezen? Niet uit trots op wie zijn zoon was, maar om de heerlijke boodschap te verspreiden? Hij zal toch niet gezwegen hebben? Dat had hij al lang genoeg moeten doen voor de geboorte van Johannes. Maar daarna begon hij te jubelen en dat jubelen is echt niet gestopt na deze ene lofzang.

Het is een beetje gissen, dat weet ik. Maar volgens mij zien we hier in die vraag van de Joden bij monde van de priesters en de Levieten al de eerste tekenen van hun achterdocht en afkeer van de komst van de Messias.

Ook Markus en Lukas vermelden Johannes als de wegbereider. Markus voegt hier nog iets aan toe.

'Het begin van het Evangelie van Jezus Christus, de Zoon van God, gelijk geschreven is in de profeten: Zie, ik zend Mijn engel voor uw aangezicht, die Uw weg voor U heen bereiden zal. De stem van de roepende in de woestijn: bereid de weg des Heeren, maak Zijn paden recht.' (Mar. 1:1-3).

Markus verwijst naar minstens nog een profeet, namelijk Maleachi. Om de persoon en de prediking van Johannes de Doper te kunnen begrijpen, zullen we dus op zijn minst studie moeten maken van twee schriftgedeelten uit de Tenach, namelijk Jesaja 40 en Maleachi 3. Hiermee zullen we ons in de volgende studies bezig gaan houden.